

SJØMATBEDRIFTENE

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo

Trondheim, 14.09.2021

Sendes pr. e-post
postmottak@nfd.dep.no

Innspill til utvalg for grønn omstilling og økt bearbeiding i sjømatindustrien

Sjømatbedriftene takker for anledning til å komme med muntlig innspill til utvalget onsdag 8. september då. Nedenfor følger gjengivelse av våre hovedpunkter.

Historisk sett har vi hatt høyere bearbeiding i Norge enn det vi har i dag. I 2010 utgjorde andelen bearbeidet fisk til eksport fra hvitsektoren, pelagisk og havbruk, 33 prosent. I 2018 var andelen bearbeidet fisk falt til 28 prosent. Dette innebærer at godt over 2/3 av fisken vi eksporterer går ubearbeidet ut til markedet. Tar vi en nærmere titt på laks, eksporterer vi om lag 1,1 millioner tonn laks fra Norge per år. Kun 16 prosent av denne ble bearbeidet på en eller annen måte før den ble sendt ut av landet.

Handelspolitikk og tollbarrierer

Vi må bort fra å sende rygg, hode og bein til markedene i verden og særlig de oversjøiske – dette vil gi en omdømmeutfordring i et miljøperspektiv og er uansett ineffektivt. Vi må bli langt bedre på det handelspolitiske, og i større grad være tøffere for å sikre bedre markedsadgang for bearbeidede produkter fra Norge. Økt fokus på mer bærekraftig matvareproduksjon bør kunne sette oss i bedre stand til at en større andel av fisken blir bearbeidet i nærheten av hvor den fanges/oppdrettes. Vi tror også trender i markedene går i den retning ved at forbrukerne vil i større grad ha ferdigforedte produkter, spesielt gjelder dette for supermarkedene.

Norsk fiskeripolitikk

Med tiden er avstanden og skillene mellom det som skjer på sjøen og det som skjer på land blitt større. Fiskeripolitikken må innrettes på en slik måte at sjø og land går hand i hand. Sjømatbedriftene mener vi må være villig til å se på de regulatoriske bestemmelsene i fiskeri- og havbrukspolitikken. Et mindre rigid regulatorisk rammeverk, som igjen fører til vertikal integrasjon, bedre markedsorientering og differensierte markedstrategier, høykvalitetsprodukter ved å bruke mer skånsomme fangstverktøy og bedre utnyttelse av restråstoffet. Sjømatbedriftene mener det er viktig å ivareta ferskfiskordningen – den har fungerer godt om man tar utgangspunkt i formålet: Råvarer er tilgjengelig utenfor sesong og det skapes færre og mindre flaskehals i sesong.

www.sjømatbedriftene.no

Et sentralt spørsmål vil være: Hva er det som hindrer økt foredling og verdiskapning av fisken i Norge? Det neste spørsmålet man må stille er: Hvorfor har Islands fiskerinæring klart å bli mer lønnsom enn vår – hva har de gjort som vi ikke har gjort?

Sjømatbedriftene er klar over at svarene er sammensatte og komplekse. Men vi tror at vesentlige deler av svaret finner man ved at vi må ha et mindre rigid regulatorisk rammeverk, som bl.a. fører til bedre markedsorientering, differensierte markedsstrategier, og økt fokus på høykvalitetsprodukter.

Håndhevelse av regelverk

Vi må i større grad sørge for like konkurransevilkår for norske aktører her i landet, ved å ha gode, effektive og målrettede kontrolltiltak og dertilhørende sanksjoner ved klare og bevisste brudd på lovgivning vedrørende arbeidsforhold og annet som kan påvirke driften og virke konkurransevridende ved at enkelte tilegner seg fordeler ulovlig.

Kapasitet

Selv om det har vært en nedbygging i antall mottak langs kysten og antall foredlere, så er de som er igjen fremdeles lite lønnsomme og det er en daglig kniving om de tilgjengelige ressursene. En overkapasitet på aktørene på land, gjør at hver enkelt har lavere lønnsomhet. Dette i sin tur medfører lavere eller ingen investering i utvikling av landindustrien. Aktørene har dermed ikke vært innoverende og har i mindre grad investert i teknologi som kan automatisere og effektivisere produksjonen, samt etterkomme kravene fra markedene. Produktutvikling er viktig – vi må tilby det markedene faktisk etterspør når de etterspør det. Aktørene må bli mer markedsorientert og mindre produksjonsorientert. Er vi flinke nok til å ha gode og stimulerende virkemidler for å fremme teknologiutvikling i landindustrien i dag?

Sertifiseringer

I det seneste kan man også belyse situasjoner som tap av MSC-sertifisering hvor andre land fremdeles har sine sertifiseringer. Det ekskluderer vår fisk fra de best betalende markedene hvor det også er etterspørsel etter bearbejdede produkter, men krav om MSC-sertifiserte produkter.

Restråstoff

Over halvparten av restråstoffet blir kastet over bord – ifølge Sjømatbarometeret til PwC viste det seg at norske fiskere forsynte måker med mat for ca. 350 millioner kroner i 2017. I tillegg slo de fast at næringen taper ca. 600 millioner kroner årlig på dårlig kvalitet grunnet utilfredsstillende fangstredskaper og håndtering av fisk.

Dokumentering av verdikjeden

Økt grad av verdikjedesamarbeid kommer til å bli et krav i markedene og er det allerede i enkelte markeder. Vi må kunne dokumentere hele verdikjeden. Det vises her til at Norwegian Seafood Trust kan være et godt redskap for å nå nettopp dette.

Havbrukssektoren.

Havbruksnæringen velger ofte direkte eksport av råstoffet av operasjonelle årsaker - ikke fordi det er regulatoriske forhold som motiverer til dette. Norsk kostnadsnivå og rigor mortis-tid, som kan benyttes til transport og økt fleksibilitet ved videreførdling nær markedene, har vært drivere for direkte eksport av hel fisk fremfor foredlet råstoff.

www.sjomatbedriftene.no

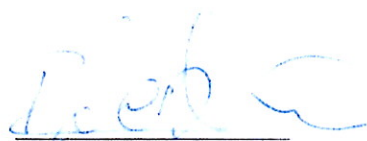
Riktignok har også her handelspolitiske hindringer som høye tollsatser på videreforedlede produkter av laks -som røyket og saltet laks - gjort det utfordrende å utvikle sterke merkevarer produsert i Norge innenfor disse produktgruppene. Sjømatbedriftene mener at næringen har stort potensial for å øke graden av foredling ved å fokusere på filetprodukter.

Skal man lykkes med økt foredling innen havbrukssektoren tror vi følgende momenter kan bidra til dette:

- Økt automatisering.
- Økt grad av pre-rigor-filetering.
- Regulatoriske endringer som f.eks. rullerende MTB, eller VTB kan sikre bedre planlegging og jevnere tilgang på fisk.
- Reduksjon av tollsatser.
- Nye investeringsmodeller kan øke foredlingsgraden i Norge.
- Nytenkning innen konsesjonspolitikken. F.eks. utleie av oppdrettskonsesjoner til industrien.
- Økt grad av verdikjedesamarbeid – herunder være de beste til å kunne dokumentere hele verdikjeden til fisken. Spøringsnettverket til Norwegian Seafood Trust kan bidra til nettopp dette.

Vi takker nok en gang for muligheten til å komme med våre innspill, både skriftlig og i møte den 8. september. Vi håper videre at våre innspill blir tatt med i de videre vurderinger, og ser frem til mer slagkraftige løsninger som vil fremme økt bearbeiding, og verdiskapning av fisken her hjemme.

Med vennlig hilsen
Sjømatbedriftene

Robert Eriksson
Administrerende Direktør

Helene Kristoffersen
Fagsjef fangstbasert industri